

TÍÐINDI

3,5 milliardir dýrari

Eftir togan aftur og fram í summar er almenna fatanin hjá landsstýrinum nú tann, at privat tunnilsloysn verður 3,5 milliardir krónur dýrari fyri brúkaran, enn um tað almenna sjálvt ger tunnilin

Jón Brian Hvidtfeldt

Heita tunniskjakið í summ- ar bleiv nærum til ein trúar- spurning, har hvør parturin tvíhelt um síni egnu tøl. Men meðan samgongan í summar helt fast um privatu tunnilsloysnina, so er vent í holuni. Bæði við politik- kinum og tølunum.

Landsstýrið arbeiðir nú eftir einum tilmæli um Eysturoyartunnilin, framleitt av »Tilmælisbólkinum fyri Eysturoyartunnilin.« Politisku avgerðirnar skulu byggjast á hesi tilmæli, her skulu svarini finnast.

Og tað er ein greiður boð- skapur, ið bólkurin leggur fyri politikararnar. Privata tunnilsloysnin er nógv tann dýrasta fyri brúkaran og harvið samfelagið. Ítøkiliga er privata tunnilsloysnin 3,5 milliardir krónur dýrari fyri brúkaran, næstu 30 árin.

Arbeiðsbólkurin tekur støði í, at Eysturoyartunnilin kostar 1,2 milliard krónur at gera. Somuleiðis verður roknað við, at tað almenna kann læna til eina rentu á 3,5 prosent, meðan tað privata lænir til rentu á fimm pro- sent. Aðrar loysnir, alment fartafelag ella alment-privat samstarv, vilja kunna læna pengar til eina rentu á 4,5 til fimm prosent. Hinvegin vil ein privatir íleggjari altíð leggja prísstøðið soleiðis til rættis, at »hann vil optimera eftir hægst umsetningi,« sum arbeiðsbólkurin orðar seg. Arbeiðsbólkurin roknar við, at tað fer at kosta 100 krónur hvønn vegin at koyra gjøgn-

um Eysturoyartunnilin, um hann verður privatur.

Ikki landskassan

Hóast tað er bíligast fyri brúkaran, so mælir arbeiðs- bólkurin frá at tað almenna sjálvt ger tunnilin, eins og tað almenna til dømis ger við Viðareiðistunnnlinum. Tað vil siga, at tunnilin hevur sína konto á figgjarlógini.

Arbeiðsbólkurin argu- menterar við, at tað kanska ikki fer at kennast rættvíst hjá øðrum borgarum, um so er at verkætlanin verður figgjað yvir skattin. Eisini verður víst á, at líkareglan verður ikki hildin, tá hinir báðir undirsjóvartunnlarnir jú eru skipaðir í almennum partafeløgum. Men saman- umtikið verður ikki roknað við, at tað fer at ávirka so- nevndur »ratingina« hjá al- mennu Føroyum, um so er at landskassin sjálvur stendur fyri iløguni.

Sambært arbeiðsbólk- inum kann prísurin koma niður á 32 krónur fyri túrin, um so er at tað almenna sjálvt stendur fyri tunnlinum.

Alment partafelag

Tað kemur greitt til sjóndar, at arbeiðsbólkinum dámar best loysnina við einum al- mennum partafelag. Víst verður á, at tunnilin er hildin uttan fyri figgjarlógina. Roknað verður við, at fólk fara at halda hetta vera ein rættvisa loysn, tí soleiðis hevur samfelagið valt at figgja hinar báðar undir- sjóvartunnlarnar. Tó verður tað 198 milliónir krónur dýr-

ari fyri brúkaran næstu 30 árin, um tunnilin verður gjørdur av einum almennum partafelag. Tað merkir, at tað fer at kosta 34,25 krónur at koyra ein túr gjøgnum tunn- ilin, og harvið verður sam- felagsnyttan eitt vet minni, enn um landskassin stóð fyri arbeiðinum.

Eysturoyartunnilin verður mettur at kosta 1,2 milliard, og arbeiðsbólkurin roknar tað fyri lítið sannlíkt, at landið megnar at skjóta 60 prosent av iløguni inn við játtanum á figgjarlógunum yvir nøkur ár, eins og gjørt varð við Vága- og Norðoyatunnilin. Arbeiðsbólkurin skjýtur tí upp at skjóta ein part av eginpeninginum úr hinum báðum tunnilsfeløgum inn í nýggja tunnilin.

Alment privat

Ber ikki til at gera Eystur- oyartunnilin í einum al- mennum partafelag, so er næstbesta loysnin at fáa privatar íleggjarar við í eitt alment-privat samstarv (APS). Eitt samstarv, har leisturin er at kalla tann sami sum við almenna partafelagsleistinum, men har tað almenna og privata býta iløguna millum sín. Arbeiðsbólkurin dugir tó enn ikki at siga, hvussu nógv dýrari ein slík loysn verður fyri brúkaran, sammett við almennu alternativini. APS- loysnin kann í besta føri vera líka bílig sum almenna parta- felagsloysnin, og í ringasta føri vera líka dýr sum privata loysnin. Tað valdast, hvør av- tala fæst í lag.

Tað almenna skal gera Eysturoyartunnilin

Landsstýrið hevur tikið tilmælini til sín, og tí verður Eysturoyartunnilin antin gjørdur av einum almennum partafelag ella í samstarvi við eitt privat felag, sigur Jørgen Niclasen, landsstýrismaður í figgjarmálum.

Meðan tað var ein reint politisk avgerð, at Eystur- oyartunnilin skuldi vera privatur, so er tað nú ein avgerð við støði í tilmæli frá einum arbeiðsbólki, at Eysturoyartunnilin skal vera almennur.

Landsstýrið hevur tik- ið tilmælini til sín, og tí verður Eysturoyartunnilin antin gjørdur av einum almennum partafelag ella í samstarvi við eitt privat felag.

– Formenninir í sam- gonguflokkunum og samgongumeirilutin í

Jørgen Niclasen, landsstýrismaður í figgjarmálum

Figgjarnevndini hjá løg- tinginum fara nú at ar- beiða víðari við hesum báðum møguleikunum, sigur Jørgen Niclasen, landsstýrismaður í figgjar- málum.

Harvið er privata

tunnilsloysnin, sum Kári P. Højgaard arbeiddi við, nú endaliga jarðað.

– Hinvegin er púra greitt, at tað almenna má standa fyri Sandoyartunnnlinum, sum ikki hevur somu inntøkumøguleikar sum Eysturoyartunnnlinum, sig- ur Jørgen Niclasen.

Í játtanarkørmunum fyri 2014 standa seks milliónir krónur at brúka til Eysturoyartunnilin og fimm milliónir krónur til Sandoyartunnilin.

Hóast landsstýrið sigur seg vilja gera báðar tunnlar- nar næstu árin, so leggur landsstýrismaðurin dent á, at játtanarkarmarnir skulu haldast.

– Avbjóðingin er at finna eina loysn, sum ber til, bæði politiskt og figgjar- liga, sigur Jørgen Niclasen.

jonbrian@sosialurin.fo

Ávara móti APS

Konservativi flokkurin í Bretlandi ávarar borgarlíga systurflokkin í Norra móti at lata privatar íleggjarar sleppa fram at almennu verkætlanum. Tað verður alt ov dýrt fyri samfelagið, ljóðar ávaringin.

Meðan landsstýrið fram- vegis letur dyrnar standa á glopp fyri APS-leistinum, nú Eysturoyartunnilin skal gerast, so lýsa ávaringar- lampurnar móti hesum leisti í Bretlandi. APS stend- ur fyri alment-privat sam- starv, og merkir í praksis, at privatir pengakassar bjóða sær til at figgja stórar iløgur í infrakervi og aðrar verkætlanir, ið tað almenna vanliga hevur staðið fyri, men ofta ikki hevur ráð til.

Leisturin er eittnú brúktur í Bretlandi, Svøríki, Italia, Hollandi, Fraklandi og Spania. Men royndirnar hava verið so sum so. Borgarlígi sigurin á norska stórtingsvalinum herfyri fekk Konservativa flokkin í Bretlandi senda eina ávaring eystur um Norðsjógvin til sín systurflokk í Norra.

Boðini til Høyre vóru greið. Almennar verkætlanir verða ov dýrar, um privatir íleggjarar skulu figgja og reka tær.

– Stórsti vandin við APS- leistinum er, at samlaðu út- reiðslurnar verða sera nógv dýrari, enn um tað almenna sjálvt stóð fyri figgingini, sigur Adam Morris, tals- maður fyri konservativa

flokkin í Skotlandi í samrøðu við norska blaðið Dagens Næringsliv.

Morris nevnr sum dømi eitt sjúkrahús í Edinburgh, har tað almenna tá avtornaði noyddist at rinda 10,6 milliardir krónur fyri eina verkætlan, ið varð mett at kosta 1,8 milliard krónur.

Eisini í Svøríki eru roynd- irnar av APS vánaligar. Dagens Næringsliv nevnr sum dømi Karolinska sjúkrahúsið í Stockholm, har samlaða rokning til borgararnar gjørdist 44,6 milliardir krónur, hóast byggikostnaðurin varð sett- ur til 12,3 milliardir krónur.

jonbrian@sosialurin.fo

FAKTA:

Arbeiðsbólkur:

Róaldur Jákupsson
Tórir Michelsen
Hans Albert Hansen

Stýrisbólkur:

Rúni Joensen
Kaj Johannesen
Bjarni Askham Bjarnason
Björgfríð Ludvig
Pól Edvard Egholm
Petur Petersen
Marjun Hanusardóttir
Ewald Kjølbro

So nógv er sett av til undirsjóvartunnlar

Eysturoyartunnilin:

Seks milliónir krónur eru settar av á figgjarlógini fyri 2013, og ætlanin er at seta seks milliónir krónur av í 2014. Pengarnir skulu brúkast til at fyrireika útbjóðing av verkætlanini at gera Eysturoyartunnilin.

Sandoyartunnilin:

Til Sandoyartunnil verða 5 mió. kr. settar av í 2014 og í 2015. Síðan hækkar játtanin til 25,0 mió kr. í 2016, og til 35 mió kr. í 2017. Í 2020- 2024, hækkar játtanin til 50,0 mió kr. Samanlagt 390 mió kr. í tíðarskeiðinum 2014 – 2024. Endamálið er at fyrireika og byggja Sandoyartunnilin.

Kelda: búskaparfrágreiðing 1. mars 2013